

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy Mgr. Radovana Havelce a soudců JUDr. Miluše Doškové a JUDr. Vojtěcha Šimíčka v právní věci žalobce **P. Č.**, proti žalovanému **Okresnímu soudu v Prachaticích**, se sídlem Prachatice, Pivovarská 3, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti usnesení Městského soudu v Praze ze dne 15. 10. 2013, č. j. 10 A 68/2013 - 11,

t a k t o :

- I.** Kasační stížnost **s e z a m í t á .**
- II.** Žalobce **n e m á** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.

O d ů v o d n ě n í :

Městský soud v Praze, v řízení o žalobě na ochranu proti nečinnosti žalovaného ve věci poskytnutí informací, usnesením ze dne 15. 10. 2013, č. j. 10 A 68/2013 - 11, nepřiznal žalobci osvobození od soudních poplatků. Městský soud toto osvobození podle § 36 odst. 3 soudního řádu správního (dále jen „s. ř. s.“) žalobci nepřiznal především proto, že jeho žádost představuje zneužití tohoto institutu.

Usnesení městského soudu napadl žalobce (dále jen „stěžovatel“) kasační stížností, v níž explicitně neodkázal na konkrétní zákonný důvod. Z obsahu kasační stížnosti je nicméně zřejmé, že stěžovatelem jsou tvrzeny kasační důvody podle § 103 odst. 1 písm. a), d) s. ř. s. Právní subsumpce kasačních důvodů pod konkrétní písmena § 103 odst. 1 s. ř. s. je záležitostí právního hodnocení věci Nejvyšším správním soudem a nejde proto o nedostatek návrhu, který by bránil jeho věcnému projednání (srov. například rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 8. 1. 2004, č. j. 2 Afs 7/2003 - 50, publikovaný pod č. 161/2004 Sb. NSS; všechna rozhodnutí zdejšího soudu jsou dostupná z www.nssoud.cz).

Stěžovatel v kasační stížnosti brojí mnoha, ne zcela srozumitelnými, námitkami vůči tomu, jak městský soud postupoval v nyní projednávané věci. V kasační stížnosti namítl několik pochybení městského soudu, která jsou podle jeho názoru důvodem pro zrušení napadeného usnesení. Podle stěžovatele lze odepřít osvobození od soudních poplatků v případě, že žaloba je zjevně neúspěšná. Úvahy a závěry městského soudu jsou však od počátku diskriminační a manipulativní; soud jen opisuje judikáty jiných soudů bez rozmyslu. Z napadeného usnesení podle stěžovatele vyplývá, že povinné subjekty nemusí chudým žadatelům poskytovat informace. Městský soud „abdikoval“ na racionální a nestranné rozhodování. Stěžovatel poukazuje na to, že „stížnost na neposkytnutí informace“ je přiložena k žalobě (na jejím rubu) a že městský soud o tom informoval e-mailem ze dne 7. 10. Městský soud nemusí vydávat zbytečná rozhodnutí; pokud tak činí, pak jde o „pivní tlachání“, nikoliv o výklad procesního řádu. Nakonec stěžovatel uvedl, že kasační stížnost proti „dočasnému rozhodnutí“, není přípustná.

Nejvyšší správní soud se nejprve zabýval otázkou přípustnosti kasační stížnosti; ze soudního spisu totiž zjevně vyplývá absence dvou podmínek řízení. Především nebyl zaplacen soudní poplatek za kasační řízení [§ 2 odst. 2 písm. b) zákona č. 549/1991 Sb., o soudních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o soudních poplatcích“) a Položka 19 Sazebníku poplatků, který tvoří přílohu jmenovaného zákona] a stěžovatel též není zastoupen advokátem (§ 105 odst. 2 s. ř. s.). Z judikatury Nejvyššího správního soudu se však podává, že „v řízení o kasační stížnosti proti usnesení krajského soudu o zamítnutí návrhu žalobce na osvobození od soudních poplatků není třeba trvat na zaplacení soudního poplatku za kasační stížnost ani na povinném zastoupení advokátem.“ (rozsudek ze dne 24. 10. 2007, č. j. 1 Afs 65/2007 – 37). Kasační stížnost je tudíž přípustná.

Nejvyšší správní soud tedy přezkoumal napadené usnesení v rozsahu podané kasační stížnosti (§ 109 odst. 3, věta před středníkem s. ř. s.) a z důvodů v ní uvedených (§ 109 odst. 4, věta před středníkem s. ř. s.). Ve věci přitom rozhodl bez nařízení jednání za podmínek vyplývajících z § 109 odst. 2, věty první s. ř. s.

Kasační stížnost není důvodná.

Individuální osvobození od soudních poplatků je procesní institut, jehož účelem je zejména ochrana účastníka, který se nachází v tíživých poměrech, před nepřiměřeně tvrdým dopadem zákona o soudních poplatcích. Tento druh osvobození od soudních poplatků je zařazen v § 36 odst. 3 s. ř. s., v němž je kromě jiného uvedeno, že *účastník, který doloží, že nemá dostatečné prostředky, může být na vlastní žádost usnesením předsedy senátu zčásti osvobozen od soudních poplatků. Přiznat účastníkovi osvobození od soudních poplatků zcela lze pouze výjimečně, jsou-li pro to zvlášť závažné důvody, a toto rozhodnutí musí být odůvodněno. Dospěje-li však soud k závěru, že návrh zjevně nemůže být úspěšný, takovou žádost zamítne.* Jak vyplývá z tohoto ustanovení, účastník řízení může být osvobozen od soudních poplatků při splnění těchto předpokladů: 1. je podána žádost o osvobození od soudních poplatků; 2. podaný návrh (na zahájení řízení) není zjevně neúspěšný; 3. je doložen nedostatek prostředků žadatele.

Jelikož je Nejvyššímu správnímu soudu z jeho činnosti známo, že o podobných návrzích stěžovatele bylo zdejším soudem rozhodováno již v desítkách případů, lze

pokračování

vycházet z konstantní judikatury (například rozsudek ze dne 26. 7. 2011, č. j. 2 As 78/2011 - 27), podle níž „*dochází-li ze strany účastníka řízení ke zneužívání institutu osvobození od soudních poplatků, není možné mu tuto výhodu přiznat (...) Na druhou stranu je však třeba zdůraznit, že každou žádost o osvobození od soudních poplatků je nutné s ohledem na okolnosti konkrétního případu pečlivě posoudit s tím, že rozhodnutí o nepřiznání osvobození od soudních poplatků z důvodu zneužití tohoto dobrodiní ze strany účastníka řízení musí být řádně odůvodněno.*“

V nyní projednávaném případě je proto klíčové posouzení toho, zda městský soud své usnesení dostatečně odůvodnil. Nejvyšší správní soud má za to, že této své povinnosti městský soud dostál, uvedl-li konkrétní důvody, pro které žádosti o osvobození od soudních poplatků nebylo v daném řízení možné vyhovět. Vedle počtu vedených sporů, což by samo o sobě ještě nemohlo svědčit o samoučelnosti stěžovatelových podání, městský soud poukázal na průběh tohoto sporu, který se podobá obdobným sporům vedeným stěžovatelem, ve kterých se domáhá poskytnutí informací od různých subjektů. Mnohost sporů vedených stěžovatelem, ve spojení s jeho procesním postupem v nyní projednávané věci, považoval městský soud za vážný důvod pro nepřiznání osvobození od soudních poplatků. Uvedl, že v nyní projednávané věci se stěžovatel domáhal, aby žalovaný rozhodl o jeho stížnosti ze dne 24. 9. 2012, anebo neprodleně vydal informaci o žádosti ze dne 10. 9. 2012 (předmětem žádosti bylo poskytnutí usnesení sp. zn. 3 C 14/2011 – 12 a sp. zn. 14 Nc 724/2009 – 57). Městský soud poznamenal, že jakkoliv stěžovatel přes výzvu soudu nepředložil předmětnou stížnost ze dne 24. 9. 2012, lze konstatovat, že vyvolaný spor není takové povahy, aby měl vztah k podstatným okolnostem životní sféry stěžovatele.

V tomto případě (obdobně jako v množství dalších sporů vedených stěžovatelem před správními soudy) se stěžovatel domáhá, aby mu žalovaný poskytl informaci. Podobného rázu jsou i jiné spory stěžovatele, projednávané zdejším soudem i soudy krajskými. Tyto spory přitom nejsou takového charakteru, aby měly vztah k podstatným okolnostem stěžovatelovy životní sféry. Netýkají se, a to ani nepřímě, jeho majetku, životních podmínek či jiných podobných záležitostí. Jde naopak o spory vyvolané stěžovatelovým zájmem o veřejné záležitosti a fungování veřejných institucí. Takové spory má stěžovatel plné právo vést, dává-li mu objektivní právo procesní možnosti tak činit, a musí v nich mít možnost účinně hájit svá práva. Není však důvod, aby náklady na vedení takových sporů, které je zásadně povinen hradit každý žalobce, za stěžovatele pravidelně nesl stát formou osvobozování od soudních poplatků. Osvobození od soudních poplatků nemá být institutem umožňujícím nemajetným osobám vést bezplatně spory podle své libosti, nýbrž zajistit, aby v případech, kdy nemají dostatek prostředků, a přitom je na místě, aby soudní spor vedly (neboť jde o věc skutečně se dotýkající jejich životní sféry), jim nedostatek prostředků nebránil v účinné soudní ochraně (viz též rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 26. 10. 2011, č. j. 7 As 101/2011 - 66, publikovaný pod č. 2601/2012 Sb. NSS). Takovou povahu však předmětný spor nemá.

Lze tedy konstatovat, že z odůvodnění napadeného usnesení městského soudu je dostatečně patrné, že plně respektoval ustálenou judikaturu Nejvyššího správního soudu, založenou na tom, že ve výjimečných případech lze odůvodnit neosvobození od soudního

poplatku zneužitím tohoto institutu, a to za podmínky, že toto odůvodnění bude dostatečně konkrétní, přesvědčivé a bude reflektovat konkrétní okolnosti každé věci.

Jestliže stěžovatel v kasační stížnosti argumentoval tím, že stížnost ze dne 24. 9. 2012 byla přiložena k žalobě, a to na jejím rubu, a že o této skutečnosti informoval městský soud e-mailem, nelze mu dát za pravdu. Na rubu žaloby se nachází toliko kopie žádosti o informace ze dne 10. 9. 2012, adresovaná Okresnímu soudu v Prachaticích. Stížnost ze dne 24. 9. 2012 k žalobě přiložena nebyla. Proto byl stěžovatel přípisem městského soudu ze dne 11. 9. 2013, č. j. 10 A 68/2013 – 5, vyzván, aby doložil listinné důkazy, kterých se v žalobě ze dne 23. 3. 2013 dovolává. Na tento přípis reagoval stěžovatel e-mailem ze dne 3. 10. 2013, v němž sdělil, že uvedené výzvě nerozumí a že důkaz je již přiložen na rubu žaloby. Požadovaná stížnost ze dne 24. 9. 2012 tedy nebyla městskému soudu předložena. Městský soud se proto nedopustil žádného pochybení, pokud v napadeném usnesení uvedl, že právě tato stížnost nebyla soudu přes výzvu předložena. Z toho důvodu pak městský soud vycházel pouze z obsahu žádosti o informace ze dne 10. 9. 2012 a zcela odůvodněně dovedl, že se opět jedná o stereotypní věc, která s ohledem na vše shora uvedené nemá přímý ani nepřímý vztah k podstatným okolnostem stěžovatelovy životní sféry.

Jako nedůvodnou je třeba posoudit i kasační námitku týkající se nesprávného poučení o možnosti podání opravného prostředku proti napadenému usnesení. Možnost podání kasační stížnosti proti usnesení o nepřiznání osvobození od soudních poplatků totiž vyplývá z konstantní judikatury zdejšího soudu (viz například rozsudky ze dne 24. 10. 2007, č. j. 1 Afs 65/2007 – 37, či ze dne 28. 7. 2011, č. j. 8 As 65/2010 – 106). Na této skutečnosti nemůže změnit ani to, že ve věci sp. zn. 3 As 125/2012, na níž stěžovatel odkazuje v kasační stížnosti, byla rozšířenému senátu zdejšího soudu předložena otázka zpochybňující přípustnost kasační stížnosti proti usnesení soudu o neosvobození od soudních poplatků. Teprve případně opačné rozhodnutí rozšířeného senátu může dosavadní judikaturu změnit.

Stěžovatel tvrdil i to, že městský soud opisuje judikáty bez rozmyslu. S tímto argumentem Nejvyšší správní soud nesouhlasí, neboť má za to, že městský soud citovanou judikaturu aplikoval zcela přiléhavě. Lze rovněž odkázat na rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 11. 12. 2008, č. j. 8 As 31/2008 – 72, ze kterého se podává, že *„[k]rajský soud nezatíží své rozhodnutí nezákonností, odvolá-li se ve své argumentaci mj. na odpovídající judikaturu Nejvyššího správního soudu. Takový postup je naopak žádoucí.“*

K dalším námitkám stěžovatele lze souhrnně konstatovat, že většina z nich není vůbec způsobilá zpochybnit věcnou správnost a zákonnost napadeného usnesení. Nejvyšší správní soud se jimi proto věcně nezabýval.

Vzhledem k tomu, že Nejvyšší správní soud shledal kasační stížnost nedůvodnou, nezbylo mu, než ji za podmínek vyplývajících z § 110 odst. 1, *in fine* s. ř. s. rozsudkem zamítnout.

O náhradě nákladů tohoto řízení bylo rozhodnuto ve smyslu § 60 odst. 1, věty první s. ř. s. ve spojení s § 120 s. ř. s., dle kterého nestanoví-li tento zákon jinak,

pokračování

má účastník, který měl ve věci plný úspěch, právo na náhradu nákladů řízení před soudem, které důvodně vynaložil proti účastníkovi, který ve věci úspěch neměl. Vzhledem k tomu, že stěžovatel byl v řízení o kasační stížnosti neúspěšný, právo na náhradu nákladů řízení mu nenáleží. V případě žalovaného nelze o jeho procesní úspěšnosti v této fázi soudního řízení hovořit, neboť nyní posuzovaná kasační stížnost se týká výlučně otázek procesních práv stěžovatele a nikoli merita věci. Z tohoto důvodu Nejvyšší správní soud uzavírá, že žádný z účastníků právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti nemá.

Poučení: Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 21. března 2014

Mgr. Radovan Havelec
předseda senátu